

Міністерство освіти і науки України
Чорноморський національний університет імені Петра Могили
Інститут філології
Кафедра журналістики

ПОРОХНЯ ЯНА КОСТЯНТИНІВНА

МИКОЛАЇВ ВІЙСЬКОВИЙ: МУЛЬТИМЕДІЙНА ІСТОРІЯ

Напрямок підготовки 6.030301 «Журналістика»

Автореферат
бакалаврського проекту
на здобуття ступеня бакалавра

Миколаїв – 2019

Роботу виконано на кафедрі журналістики Чорноморського національного університету імені Петра Могили, Міністерство освіти і науки України.

Науковий керівник: кандидат філологічних наук, доцент б.в.з.

Тулузакова Ольга Геннадіївна,

Чорноморський національний університет імені
Петра Могили, доцент кафедри журналістики.

Рецензент: кандидат філологічних наук, доцент

Пономаренко Сергій Сергійович,

Чорноморський національний університет імені
Петра Могили, доцент кафедри української філології,
теорії та історії літератури.

Захист відбудеться «27» червня 2019 р. у Чорноморському національному університеті імені Петра Могили.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження полягає в тому, що із початком збройного конфлікту між Росією та Україною військова журналістика набула особливого значення. Багато цивільних журналістів дуже часто їздять у відрядження до зони ООС, не маючи належних знань та рівня підготовки. Через це виникла потреба у дослідженні військової журналістики у Миколаєві.

Мета дослідження – висвітлити в ЗМІ події та проблеми, пов'язані із військовою темою в Миколаєві, використовуючи інструментарій журналістики.

Завдання дослідження:

- 1) дослідити стан військової журналістики в Миколаєві;
- 2) проаналізувати функціонування військової журналістики в Миколаєві;
- 3) висвітлити події, пов'язані із військовою тематикою в Миколаєві;
- 4) опублікувати власні матеріали.

Об'єкт дослідження – військова журналістика в Миколаєві.

Предмет дослідження – заходи та події міста, пов'язані з військовою та воєнною тематикою, особливості створення інформаційного середовища.

Методи дослідження. Під час вирішення поставлених завдань застосовано бібліографічно-описовий метод для встановлення поняття військова журналістика та подальшого розуміння проблеми. Системно-хронологічний метод використано для вивчення функціонування журналістики в Україні та Миколаєві. Метод індукції допоміг зробити загальні висновки про стан військової журналістики у Миколаєві через дослідження військової журналістики в світі та Україні.

Наукова новизна дослідження – зумовлена актуальністю, метою та завданнями дослідження і полягає у тому, що у роботі вперше зроблено спробу охарактеризувати військову журналістику в межах Миколаєва, її стан, проблеми та напрями роботи.

Практичне значення отриманих результатів – полягає в тому, що їх можна використовувати для подальших досліджень військової журналістики в Україні та регіоні. Отримані результати досліджень можуть бути корисними

для студентів під час підготовки до курсів «Журналістський фах», «Теорія та історія журналістики» або під час навчання на спеціальності «Військова журналістика».

Теоретичне значення отриманих результатів – теоретично проаналізовано та обґрунтовано стан військової журналістики в світі, Україні та регіоні зокрема.

Апробація результатів дослідження. Матеріали дипломного проекту пройшли апробацію у інтернет-виданні «Solnik».

Структура дипломного проекту. Дипломний проект складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку літератури та додатків. Загальний обсяг проекту – 45 сторінок, разом із додатками – 78 сторінок.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У *вступі* обґрунтовано актуальність теми дипломного проекту, визначено об'єкт, предмет, мету і завдання, методи, розкрито наукову новизну роботи, окреслено теоретичне і практичне значення здобутих результатів та форми їх апробації.

У *першому розділі* „*Теоретичні засади дослідження військової журналістики*” подано визначення поняття «військова журналістика», розглянуто правовий аспект його функціонування, порівняно вимоги та стандарти військової журналістики в Україні та світі. Зазначено, що військова журналістика бере початок свого розвитку із часів правління Олександра Македонського. У військових походах його супроводжували спеціально навчені люди, які фіксували і увічнювали усі його дії.

В сучасному світі такі люди називаються військовими кореспондентами, і, згідно із Міжнародним гуманітарним правом, поділяються на комбатантів і нонкомбатантів. Журналіст-комбатант це військовий кореспондент, який належить до збройних сил країни і веде військові дії. Журналістом-нонкомбатантом називають людину, яка працює на будь-яке ЗМІ і за службовим обов'язком спрямована у відрядження до зони бойових дій. Статус і права в двох випадках зовсім різні. Військові кореспонденти в разі потрапляння

в руки супротивника набувають статусу військовополоненого. Цивільні журналісти, відряджені до зони військового конфлікту, не можуть бути узяті в полон через те, що згідно зі статтею 4 Женевської конвенції мають права цивільних осіб. Супротивник не має права захоплювати цивільне населення в полон.

Із початком збройного конфлікту на Сході України у військовій журналістиці виник термін «гібридна війна». І на відміну від реальних бойових дій, у гібридній війні беруть участь безпосередньо засоби масової інформації, які, в гонитві за рейтингом, не рідко подають недостовірні факти. І саме на військового журналіста покладене завдання зібрати та оприлюднити повну, достовірну та неупереджену інформацію стосовно конфлікту. Військовий журналіст повинен розібратися в конфлікті, пояснити його причини та мету, озвучити точки зору усіх учасників подій а також розуміти які є компроміси або варіанти врегулювання конфлікту. Кожного разу в повідомленнях повинна з'являтися нова інформація, а не повторюватися ті самі факти із застарілих джерел.

Стосовно регіональної військової журналістики можна зазначити, що в Миколаєві вона не має достатнього професійного рівня. Головним мінусом є відсутність вищих навчальних закладів, які навчають військових журналістів. Адже різниця між цивільним та військовим журналістом суттєва і підхід до кожного спеціаліста різний. Ще одним негативним фактором є те, що редакціям регіональних ЗМІ затратно тримати в штаті воєнкора. У той час як бюджет всеукраїнських ЗМІ дозволяє їм відряджати журналістів до зони бойових дій із належним укомплектуванням.

Нерідко самі військовослужбовці виступають в ролі передавачів інформації з фронту.

У *другому розділі* „Миколаїв військовий: мультимедійна історія” подано статті, фото та відео, зроблені під час роботи над проектом. Загалом було зроблено 13 публікацій, 8 з яких оприлюднено на Інтернет-ресурсі <http://www.solnik.com.ua> та 2 публікації на каналі <https://www.youtube.com>. Інші

З відеоматеріали не були оприлюднені на прохання опонентів-військовослужбовців в рамках безпеки. Теми військової справи було висвітлено з багатьох аспектів, тому поділяємо опубліковані матеріали на такі групи:

Інтерв'ю:

«Не слабка стаття» (стаття, фото), режим доступу: <http://www.solnik.com.ua/archives/1325>;

«Прес служба ніколи не бреше» (стаття, фото), режим доступу: <http://www.solnik.com.ua/archives/1390>;

«Волонтер вихідного дня» (стаття, фото), режим доступу: <http://www.solnik.com.ua/archives/1480>;

«Хто такий військовий журналіст», (стаття, фото, відео), режим доступу: <http://www.solnik.com.ua/archives/1993>;

«Чи може християнин стріляти?» (стаття, фото), режим доступу: <http://www.solnik.com.ua/archives/1865>;

«Асоціація учасників та інвалідів АТО» (стаття), режим доступу: <http://www.solnik.com.ua/archives/1988>;

фотопроекти:

«Один день із життя військовослужбовця» (фото), режим доступу: <http://www.solnik.com.ua/archives/2113>;

«Війна на сторінках книжок» (фото), режим доступу: <http://www.solnik.com.ua/archives/2124>;

відео:

сюжет із засідання ГО «Асоціація учасників та інвалідів АТО» (відео), режим доступу: https://youtu.be/_MSQJMR_hiQ;

сюжет із презентації книги Олександри Чорної «Позывной «Кассандра»: лето 2015» (відео), режим доступу: <https://youtu.be/I8Td8xN50D4>;

ВИСНОВКИ

У ході роботи над дипломним проектом дійшли висновку, що стан військової журналістики в Миколаєві є задовільним. Здебільшого це

спричинено нестачею вищих навчальних закладів, які займаються підготовкою спеціалістів в цій галузі.

Було проаналізовано міжнародні та державні нормативно-правові акти, які регулюють права, обов'язки та статус військового журналіста в зоні збройного конфлікту. До міжнародних документів входить Міжнародне гуманітарне право, Женевська та Гаазька конвенції та інші Додаткові міжнародні протоколи. До державних входять Закони України «Про інформацію», «Про державну підтримку засобів масової інформації та соціальний захист журналістів», «Про боротьбу з тероризмом» а також деякі накази Генерального Штабу Збройних Сил України.

Для журналіста дуже важливими є правила безпеки в зоні бойових дій. Так, цивільному журналістові забороняється брати до рук зброю та брати участь у збройному конфлікті. У такому випадку журналіст буде прирівнюватися до військовослужбовця і втратить будь-яку об'єктивність та неупередженість стосовно подій.

Військовий журналіст має чітко дотримуватися основних принципів роботи. Серед таких – заборона та обмеження розголошення певної інформації, наприклад, стосовно точної кількості військовослужбовців, їх місця дислокації або стосовно оприлюднення даних про військовополонених чи загиблих під час бойових дій. Щодо роботи під час відеорепортажу, то необхідно пам'ятати, що за жодних обставин не можна демонструвати сцени насилля, понівечені тіла тощо. Військовий журналіст дуже обережно повинен ставитися до заяв або вимог з боку супротивника, щоб під його впливом не перетворитися на знаряддя пропаганди та агітації.

Практична частина дипломного проекту полягала у висвітленні заходів Миколаєва, які пов'язані із військовою справою та у спілкуванні із миколаївськими військовослужбовцями. Тож, було проведено інтерв'ю із санітарним інструктором 406 ОАБр Валентиною Лук'яненко, прес-офіцером 406 ОАБр Дмитром Плетенчуком, військовим капеланом в/ч 2147 Русланом Сухим, членами ГО «Асоціація учасників та інвалідів АТО» Романом Бойко та

Іллею Шполянським, «кіборгом» із 79 ОДШБ Юрієм Соболевим, колишнім військовим капеланом 79 ОДШБ Владиславом Потирайло, сержантом 406 ОАБр Сергієм Івашовим, волонтером та засновницею фонду «Волонтерський пост» Іриною Абрамовою. Зауважимо, що на сьогодні висвітлення діяльності військових та заходів на військову тематику здебільшого займається або прес-служба конкретного підрозділу або волонтери.

Було зроблено два фотопроєкти: «Один день із життя військовослужбовця» та «Війна на сторінках книжок». Метою першого фотопроєкту було розповісти про те, як проходить звичайний день у військовослужбовця. На меті другого фото проекту була розповідь про літературу, яка висвітлює події в зоні проведення ООС.

Військова журналістика довгий час не розвивалася через те, що не було на це потреби. Із початком антитерористичної операції на сході України військова журналістика почала новий етап і наразі перебуває в стадії інтенсивного розвитку.

Анотація

на кваліфікаційну роботу

на здобуття академічного ступеня бакалавра

Тема: Миколаїв військовий: мультимедійна історія.

Автор

Порохня Яна Костянтинівна

Науковий керівник

Тулузакова Ольга Геннадіївна

Захищена “27” червня 2019 р.

Короткий зміст праці:

В даній роботі аналізуються функції та завдання військової журналістики в світі та в Україні зокрема. Розглядаються міжнародні та державні нормативно-

правові акти, в яких прописані права та обов'язки журналістів комбатантів та нокомбатантів під час роботи в зоні збройного конфлікту.

Також було розглянуто функціонування регіональної військової журналістики на прикладі Миколаєва і зроблено висновки, що стан військової журналістики в Миколаєві є задовільним. Здебільшого це спричинено нестачею вищих навчальних закладів, які займаються підготовкою спеціалістів в цій галузі.

Також в рамках дипломного проекту висвітлили заходи Миколаєва, пов'язані із військовою справою та поспілкувалися із військовослужбовцями.

Під час спілкування дійшли висновків, що висвітленням діяльності військовослужбовців та заходів на військову тематику здебільшого займається або прес-служба конкретного підрозділу або волонтери.

Ключові слова: військова журналістика, збройний конфлікт, міжнародні документи, військовий журналіст, АТО,ООС, Україна, Миколаїв.

SUMMARY

Yana Porokhnia. Mykolayiv military: multimedia story. – Mykolaiv, 2019.

In this paper, the functions and tasks of war journalism in the world and in Ukraine, in particular, are analyzed. The article deals with international and state legal acts, in which the rights and duties of journalists of combatants and noncombatants are registered during work in the zone of armed conflict.

It also considered the functioning of regional war journalism on the example of Mykolaiv and concluded that the status of war journalism in Mykolaiv is satisfactory. This is largely due to the lack of higher education institutions involved in the training of specialists in this field.

Also, within the framework of the diploma project were highlighted Mykolaiv events related to military affairs and talked with servicemen.

During the conversation, it was concluded that the coverage of military activities and activities on military topics is mostly carried out either by the press service of a particular unit or a volunteer.

Key words: war journalism, armed conflict, international documents, war journalist, ATO, OOS, Ukraine, Mykolaiv.